ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಪಾರಂಪರಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳ ಅವಲೋಕನ

ಪಾಟೀಲ ರವಿ ಬಾಬು[1] & ರಾಮು ಹಸನಪ್ಪ ಸಜ್ಜನ[2]

[1]ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಶ್ರೀ ಬಿ. ಆರ್. ದರೂರ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ, ಹಾರೂಗೇರಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

[2]ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಎಂ.ಜಿ.ವ್ಹಿ.ಸಿ. ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ, ವಿಜಯಪುರ.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18701449

ABSTRACT:

12ನೇ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಾಖೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಧಾರ್ಮಿಕ–ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಶರಣರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವಿತದೊಂದಿಗೆ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಕಾಯಕ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಪಾರಂಪರಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಡಿವಾಳ (ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುವರು), ಚರ್ಮಕಾರ, ಕಮ್ಮಾರ (ಲೋಹಗಾರರು), ಕುಂಬಾರ (ಮಣ್ಣಿನ ಶಿಲ್ಪಗಾರರು), ಮತ್ತು ನೇಕಾರ (ಬಟ್ಟೆ ನೆಯುವವರು) ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಗಳು ಕೇವಲ ಜೀವನೋಪಾಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲ, ಶ್ರಮದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ, ನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತ ಕಾಯಕ ತತ್ತ್ವ ಪ್ರಕಾರ, ಯಾವುದೇ ವೃತ್ತಿಯ ಶ್ರಮವು ಕಡಿಮೆ ಅಲ್ಲ; ಶ್ರಮಾಧಾರಿತ ಕೆಲಸವೇ ಕೈಲಾಸವಾಗಿದೆ. ಈ ತತ್ತ್ವವು ಜಾತಿ–ವರ್ಗ ಆಧಾರಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೌರವ ನೀಡುತ್ತದೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಪಾರಂಪರಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಮಹತ್ವದ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಶ್ರಮ, ಧರ್ಮ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಸಂದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ಆಳವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

KEYWORDS:

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು, ಪಾರಂಪರಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳು, ಕಾಯಕ ತತ್ತ್ವ , ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ.

ಪೀಠಿಕೆ:

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ 12ನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನ ಚಳವಳಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಈ ಚಳವಳಿಯು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ–ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿಪರ ವರ್ಗಗಳ ಬದುಕನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ "ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ" ಎಂಬ ತತ್ವವು ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪವಿತ್ರತೆ ನೀಡಿದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಘೋಷಣೆ ಆಗಿದೆ. ಈ ತತ್ತ್ವದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೃತ್ತಿಯೂ ದೇವಾರಾಧನೆಯಷ್ಟೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಶರಣರು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಧಕರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಅವರು ವಿವಿಧ ಪಾರಂಪರಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವ (ಮಡಿವಾಳ), ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ, ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕವೇ ತಾತ್ವಿಕ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕೇವಲ ಜೀವನೋಪಾಯದ ಸಾಧನವಲ್ಲ; ಅದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ–ಜಾತಿ ಸಂಬಂಧವು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬೇರೂರಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ವಚನ ಚಳವಳಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಶ್ರಮಾಧಾರಿತ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಾದ ಕಮ್ಮಾರರು, ಕುಂಬಾರರು, ನೇಕಾರರು, ಚರ್ಮಕಾರರು ಮುಂತಾದವರ ವೃತ್ತಿಗಳು ಸಮಾಜದ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹೀನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದವು. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಈ ಹೀನಭಾವನೆಗೆ ತಾತ್ವಿಕ ಸವಾಲು ನೀಡಿದ ಮಹತ್ವದ ಮೂಲವಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು, ಹಾಗೂ ಕಾಯಕ ತತ್ವವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಉದ್ದೇಶಗಳು:

1. ವೃತ್ತಿಗಳ ಗುರುತುಪಡಿಸುವುದು
2. ಕಾಯಕ ತತ್ತ್ವದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
3. ವೃತ್ತಿ–ಜಾತಿ ಸಂಬಂಧ ಅಧ್ಯಯನ
4. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
5. ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳು:

ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳ ಕುರಿತು ಕುಶಲವೃತ್ತಿಪರ ವಚನಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು

"ಕದಿರು ಮುರಿಯೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ವ್ರತಹೀನನ ನೆರೆಯಲಿಲ್ಲ ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರಾ" ಕೇವಲ ಎರಡು ಸಾಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಾಳವ್ವೆ ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ಪರಿಭಾಷೆ ಬಳಸಿ ವ್ರತಹೀನರನ್ನು ಕೂಡದಿರಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕದಿರು ಮುರಿಯಲು ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದೋ ಹಾಗೆ

ವ್ರತಹೀನರನ್ನು ಕೂಡಿದರೆ ಜೀವನ ವ್ಯರ್ಥ ಎಂಬ ಆಶಯ ಈಕೆಯ ವಚನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ರೆಮ್ಮವ್ವೆ ಕೂಡ ಕದಿರ ಕಾಯಕದವಳು, ರಾಟೆಯಿಂದ ನೂಲು ತೆಗೆಯುವದು, ಅದರಿಂದ ಬಂದ ಆದಾಯದಿಂದ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು, ಜೊತೆಗೆ ಶರಣರ ಅನುಭಾವ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಅವಳ ನಿತ್ಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. 'ನಾ ತಿರಹುವ ರಾಟೆಯ ಕುಲಜಾತಿಯ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ' ಎಂಬ ವಚನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಲೌಕಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾರಲೌಕಿಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ.

"ಕನ್ನಡಿ ಕಾಯಕದ ಅಮ್ಮಿದೇವಯ್ಯನ ವಚನಗಳು" ಎಂಬ ಭಾಗವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ, ಹಡಪ, ಕನ್ನಡಿ, ಕತ್ತಿ, ಕತ್ತರಿ, ಚಿಮ್ಮಟ, ಹಣಿಗೆ, ಕಡಿಚಣ (ಉಗುರು ತೆಗೆಯುವ ಸಾಧನ), ಆಂಗುಲ ಸಂಗೀ (ಮೂಗಿನ ತೆಗೆಯುವ ಸಾಧನ) ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೌರಿಕರ ವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪರಿಕರಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರೆತವು. ಈ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮಿದೇವಯ್ಯನು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೌರಿಕನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವನು 18 ಕಾಯಕಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡುವನಾದರೂ ಅವುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. "ಆವಾವ ಜಾತಿ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಡೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿ ಸೂತಕವಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು" ಎಂಬ ಅವರ ವಚನವು ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಗುಂಡಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಕೇತಲದೇವಿಯು ಕುಂಬಾರ ವೃತ್ತಿಯವಳಾಗಿ, ಹದ ಮಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ ಮಡಕೆ ತಯಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯಬಾರದು ಎಂದು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬಾಚಿ ಕಾಯಕದ ಬಸವಯ್ಯ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳವ್ವೆಯ ವಚನಗಳು ವೃತ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ, ನೈತಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ಕಾಯಕದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನಗಳು ದುಷ್ಕರ್ಮಿಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ – ಮಡಕೆ, ಹಣ್ಣು, ಕಟಿಹಾಕುವ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪು ಮರಳಿ ಸರಿಪಡಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಆಶಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಬಾಚಿ ಕಾಯಕದ ಬಸವಯ್ಯ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳವ್ವೆ ಬಡಗಿ ವೃತ್ತಿಯವಳು. ಕಾಳವ್ವೆಯು ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ "ಕೈ ತಪ್ಪಿ ಕೆತ್ತಲು ಕಾಲಿಗೆ ಮೂಲ, ಮಾತು ತಪ್ಪಿ ನುಡಿಯಲು ಬಾಯಿಗೆ ಮೂಲ, ವ್ರತಹೀನನ ನೆರೆಯಲು ನರಕಕ್ಕೆ ಮೂಲ" ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ – ನುಡಿ – ವ್ರತ ಇವುಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದರೂ ತೊಂದರೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದೊಂದು ತಪ್ಪಿನಿಂದ ದೊರಕುವ ಫಲಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನು ನೇಕಾರವೃತ್ತಿಯವನು ಈತನ 'ಉಂಕೆಯ ನಿಗುಚಿ ಸರಿಗೆಯ ಸಮಗೊಳಿಸಿ.....' ವಚನವು ನಮಗೆ ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಮತ್ತೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ 'ಕೀಳು ಡೋಹರ ಕಕ್ಕ, ಕೀಳು ಮಾದರ ಚೆನ್ನ, ಕೀಳು ಓಹಿಲದೇವ: ಕೀಳು ಉದ್ಭಟಯ್ಯ ಕೀಳಿಂಗಲ್ಲದೆ ಹಯನು ಕರೆಯದು ಕಾಣಾ' ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜ ಬಾಹಿರರಾದವರನ್ನು ಮೇಲಾಗಿ ಗೌರವಿಸಿದರು.

ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನೆಂಬ ವಚನಕಾರರು ಚಮ್ಮಾರ ವೃತ್ತಿಯವನು, ಯಾರ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಸಮಂಜಸವಾಗಿವೆಯೋ ಅವನಿಗೆ 'ಕುಲಗಳಿಲ್ಲ' ವೆಂದು ಹೇಳಿ 'ಆಚಾರವೇ ಕುಲ, ಅನಾಚಾರವೇ ನರಕ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (12ನೇ ಶತಮಾನ) ಸಮಾಜವು

ಕಠಿಣ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತವಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕುಲವನ್ನು ಜನ್ಮದಿಂದ ಅಲ್ಲ, ಗುಣದಿಂದ ಅಳೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಇದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸವಾಲು ಹಾಕಿದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಆಲೋಚನೆ. "ಯಾರ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಸಮಂಜಸವಾಗಿವೆಯೋ ಅವನಿಗೆ ಕುಲಗಳಿಲ್ಲ" ಎಂಬುದು ಸಮಾನತೆಯ ಘೋಷಣೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಮತ್ತೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುವುದು ತಪ್ಪೆಂದೂ, ನೀಚ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂಬ ಎರಡು ಕುಲಗಳೇ ಹೊರತು 18 ಜಾತಿಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಅರಿತರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವನು ಸಮಗಾರ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ಕೂಡ ಚಮ್ಮಾರ ವೃತ್ತಿಯವನು. ಧೂಳಯ್ಯ ಅಟ್ಟೆಯನ್ನು ಚುಚ್ಚುವ ತನ್ನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದಾಗ ಪರಶಿವನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಬಂದರೂ ಲಕ್ಷಿಸದಷ್ಟು ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆ ಮೆರೆದವನು ಶಿವನಿಗೆ 'ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ಠಾವಿನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾಡು' ಎಂದು ಹೇಳುವನು.

ಈತನು ತನ್ನ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಹಿಡಿಸುವಂತೆ ಒಂದು ಉಂಗುರವನ್ನು ಹೊಲಿಯ ಮೆಟ್ಟಿದಾಗ ಕಾಲಿನಿಂದ ಪಾದರಕ್ಷೆಯು ಜಾರಿ ಹೋಗದಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಈತನ ವಚನವೊಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮೇದರ ಕೇತಯ್ಯನೆಂಬ ವಚನಕಾರರು ಬಿದರಿನಿಂದ ಮೊರ, ಬುಟ್ಟಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು ಈತ 'ಮೊರನ ಹೆಣೆವ ಗೌರ' ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಿದರಿನಿಂದ ತೊಟ್ಟಿಲು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹಾವಿನಹಾಳ ಕಲ್ಲಯ್ಯನೆಂಬ ವಚನಕಾರ ಶ್ವಪಚ, ಮೆಚ್ಚಿಗ, ಕಮ್ಮಾರ, ಅಗಸ, ಬೋಯ, ನಾವಿದರೂ ಲಿಂಗ ಭಕ್ತರಾದ ಕಾರಣ ಅವರು ದ್ವಿಜರು ಮತ್ತು ಕುಲಜರು ಎಂದು ಮತ್ತೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಡಿಕೆ ಮಾಡುವ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನವೊಂದು ತುಂಬಾ ಸೊಗಸಾಗಿ ನೀಡಿದೆ.

ನಿನ್ನಾಳಿ ಕುಂಬಾರನ ಕೆಲಸದೋಪಾದಿ;
ಉದಕದ ಶೈತ್ಯವನೆ ಕೊಟ್ಟು,
ನೂಲೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಣ ಕೊಯ್ದು,
ವಾಯುವಿನ ಶೈತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರಿಸಿ,
ಅಗ್ನಿ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಭಾಂಡವೆಂದೆನಿಸಿದಂತೆ
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ

ಈ ವಚನವು ಕುಂಬಾರನು ಕುಂಭ ತಯಾರಿಸುವ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೂವಿನಿಂದ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಲೆಗಾರನ ಉಲ್ಲೇಖ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಬೆಟ್ಟದ ಬಿದಿರೆ, ನೀನು ಅಟ್ಟಕ್ಕೇಣಿಯಾದೆ,
ಕಾಲು ಮರ್ತಿದವರಿಗೂರುಗೋಲಾದ
ಬಿದಿರಿಂ ಭೋ ಅಯ್ಯಾ, ಬಿದಿರಿಂಭೋ
ಬಿದಿರಿದ ಫಲವುಂಬಡೆ ಬಿದಿರಿಂ ಭೋ

ಬಿದಿರಲಂದಣವಕ್ಕು; ಬಿದಿರೆ ಸತ್ತಿಗೆಯಕ್ಕು;
ಬಿದಿರೆ ಗುಡಿಗುಡಾರವಕ್ಕು
ಬಿದಿರವವರ ಮೆಚ್ಚ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನು

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಈ ವಚನವು ಬಿದರಿನ ವಿವಿಧ ಉಪಯೋಗಗಳು ಹಾಗೂ ಬಿದರಿನಿಂದಲೇ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಮೇದಾರರು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿವಿಧ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರ ಕೂಡ ಬಿದಿರಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರ ಕುರಿತು ಅವರು ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿವರವನ್ನು ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಸೂಚನೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಕಳಸ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದರ ಸೂಚನೆಯೊಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿದೆ. ಚಿನಿವಾರು ಅಥವಾ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಂಶದವರೆಂದು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಕಲ್ಲಬುಡದಲ್ಲಿ ಅವಿತಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಅದುರಿನ ಉಲ್ಲೇಖವೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿದೆ. ಭೂಮಿಯೊಳಡಗಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಕಣಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಿನ್ನದ ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಒರೆಗಲ್ಲಿಗೆ ತಿಕ್ಕಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಕರಗಿಸಿ ಎನ್ನ ಮನದ ಕಾಳಿಕೆಯ ಕಳೆಮಯ್ಯಾ, ಒರಗೆ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಂದೆನ್ನ ಪುಟವನ್ನಿಕ್ಕಿ ನೋಡಯ್ಯಾ, ಕಡಿಹಕ್ಕೆ ಬಡಿಹಕ್ಕೆ ತಂದೆನ್ನ ಕಡೆಯಾಣಿಯ ಮಾಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ತೊಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿ ಸಲಹು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನವು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಪುಟಕ್ಕಿಟ್ಟು ಕಡಿದು ಬಡಿದು ಬೇಕಾದ ಆಕಾರಗೊಳಿಸಿ ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕಸಾಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ.

ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಾರಂಪರಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳು

ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಪ್ರಮುಖ ಪಾರಂಪರಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರ್ಥ:

ಮಡಿವಾಳ (ಧೋಬಿ):

ಮಡಿವಾಳರ ವೃತ್ತಿ ಮೂಲತಃ ಶುದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಪಾಕ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದದ್ದು. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮಡಿವಾಳರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆ, ಶಿಬಿರಗಳ ಶುಚಿತ್ವದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವರು. ಮಡಿವಾಳ ಎಂಬ ಪದವು ಕನ್ನಡದ ಮಡಿ (ಶುದ್ಧತೆ/ಪಾವಿತ್ರ್ಯ) + ವಾಳ (ವೃತ್ತಿಗಾರ) ಎಂಬ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಬಂದಿರುವುದಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುವ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವವನು ಮಡಿವಾಳ.

ಮಡಿವಾಳರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳು:

ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಒಣಗಿಸುವುದು, ಶುಚಿತ್ವ ಕಾಪಾಡುವುದು, ಸಮುದಾಯದ ಆಚರಣೆ–ವಿಧಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು

ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಡಿವಾಳರು ಸಮಾಜದ ಸೇವಾ ವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ವೃತ್ತಿ ದಿನನಿತ್ಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರ್ಥ:

ಮಡಿವಾಳ ವೃತ್ತಿ ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ

ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೂ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಗೌರವಯುತ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಹೀನಭಾವನೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ಶ್ರಮದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆದ ಉದಾಹರಣೆ. ಶುದ್ಧತೆ–ನೈತಿಕತೆ–ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಯ ರೂಪಕ.

ಚರ್ಮಕಾರ (ಚಮ್ಮಾರ):

ಚರ್ಮಕಾರ ಎಂಬ ಪದವು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಚರ್ಮ + ಕಾರ (ಕಾರಿಗ/ಕರ್ಮಿ) ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ ಉಗಮಿಸಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಮ್ಮಾರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ, ಪಾದರಕ್ಷೆ, ಪಟ್ಟೆ, ವಿವಿಧ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಚರ್ಮ ಶಿಲ್ಪಿ.

ಚರ್ಮಕಾರರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳು:

1. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮ ಸಂಸ್ಕರಣೆ 2. ಪಾದರಕ್ಷೆ (ಚಪ್ಪಲಿ, ಜೋತೆ) ತಯಾರಿಕೆ 3. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಚರ್ಮ ಪದರ ವಸ್ತುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ 4. ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ

ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈ ವೃತ್ತಿ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಹೀನಭಾವನೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಮಕಾರ:

ವಚನ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಮಕಾರ ವೃತ್ತಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ತಾತ್ವಿಕ ಮಹತ್ವ ದೊರಕಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಅವರು ಚರ್ಮಕಾರ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಅವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ: ಸಮಾಜದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಕಠಿಣ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಶ್ರಮದ ಪವಿತ್ರತೆಯ ಘೋಷಣೆ. ದೇವಭಕ್ತಿಗೆ ಜಾತಿ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ಚರ್ಮಕಾರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೀನವಲ್ಲ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಭಾಗವೆಂದು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ–ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥ:

- ಹೀನತೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿರೋಧ: ಚರ್ಮಕಾರ ವೃತ್ತಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೀನವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಯ ರೂಪಕ: ಚರ್ಮವನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ಮಲಿನತೆ ನಿವಾರಣೆಯ ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಸಮಾನತೆಯ ಸಂದೇಶ: ಶರಣರು ದೇವಭಕ್ತಿಗೆ ಜಾತಿಯ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ.

ಕಮ್ಮಾರ:

ಕಮ್ಮಾರ ಎಂಬ ಪದವು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕರ್ಮಾರ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು, ಅರ್ಥ ಲೋಹಶಿಲ್ಪಿ ಅಥವಾ ಲೋಹಗಾರ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ, ಉಕ್ಕು, ತಾಮ್ರ ಮುಂತಾದ ಲೋಹಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸಿ, ಹೊಡೆದು, ರೂಪಿಸುವ ನಿಪುಣ ಶಿಲ್ಪಿಯನ್ನು ಕಮ್ಮಾರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕಮ್ಮಾರರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳು:

1. ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ 2. ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ (ಕತ್ತಿ, ಭಲ್ಲೆ) 3. ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಲೋಹ ವಸ್ತುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ 4. ಲೋಹ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ

ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಕಮ್ಮಾರರ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಕಾಯಕ ತತ್ತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ:

ಬಸವಣ್ಣ ಅವರ “ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ” ತತ್ತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ, ಕಮ್ಮಾರನ ಶ್ರಮವೂ ದೇವಸೇವೆಯಷ್ಟೇ ಪವಿತ್ರ.

- ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕರಗುವ ಲೋಹ ಅಂದರೆ ಪರಿಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಗೊಳ್ಳುವ ಆತ್ಮ
- ಕಮ್ಮಾರನ ಶ್ರಮ ಅಂದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆ
- ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವೃತ್ತಿ ಅಂದರೆ ಧರ್ಮ

ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋಣವು ಲೋಹಶಿಲ್ಪದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೇವಲ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲ, ತಾತ್ವಿಕ ಸಂಕೇತವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ–ತಾತ್ವಿಕ ಧರ್ಮ:

- ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಅಂಗ: ಕೃಷಿ–ಯುದ್ಧ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಕಮ್ಮಾರರ ಸೇವೆ ಅಗತ್ಯ.
- ಪರಿವರ್ತನೆಯ ರೂಪಕ: ಕಬ್ಬಿಣದ ರೂಪಾಂತರವು ಮನಸ್ಸಿನ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಸಮಾನತೆಯ ಸಂದೇಶ: ಶ್ರಮದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗೌರವ; ಜಾತಿಗಿಂತ ಕೆಲಸ ಮುಖ್ಯ.

ಕುಂಬಾರ:

ಕುಂಬಾರ ಎಂಬ ಪದವು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕುಂಭಕಾರ (ಕುಂಭ + ಕಾರ) ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಕುಂಭ ಅಂದರೆ ಮಡಿಕೆ/ಘಟ, ಕಾರ ಅಂದರೆ ಮಾಡುವವನು. ಹೀಗಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಡಿಕೆ, ಪಾತ್ರೆ, ಘಟಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುಂಭಾರ/ ಕುಂಬಾರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕುಂಬಾರರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳು:

1. ಮಡಿಕೆ, ಘಟ, ಹಂಡಿ, ಪಾತ್ರೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ 2. ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಣ್ಣಿನ ವಸ್ತುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ 3. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಮಣ್ಣಿನ ಉಪಕರಣಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ 4. ಮಣ್ಣಿನ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಚಕ್ರದ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಬೇಯಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ

ಮಣ್ಣನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಒಣಗಿಸಿ, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿ ದೃಢವಾದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಲೆ ಕುಂಭಾರರ ವಿಶೇಷತೆ.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಂಬಾರ:

ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂಭಾರ ವೃತ್ತಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ರೂಪಾಂತರದ ರೂಪಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಮಣ್ಣನ್ನು ಚಕ್ರದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಜೀವಿಯ ಜೀವನವನ್ನು

ದೇವನು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕುಂಭಾರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಪಾತ್ರೆಯಾಗುವಂತೆ, ಭಕ್ತನ ಜೀವನ ದೈವಚಿಂತನೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ನೇಕಾರಿಕೆ (ನೇಕಾರ / ಬಟ್ಟೆ ನೆಯುವವರು):

ನೇಕಾರಿಕೆ ಎಂದರೆ ದಾರ ಅಥವಾ ನೂಲುಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಜೋಡಿಸಿ ಬಟ್ಟೆ ತಯಾರಿಸುವ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವೃತ್ತಿ.

ಇದನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ. ಹತ್ತಿ, ರೇಷ್ಮೆ, ಮುಂತಾದ ನಾರುಗಳಿಂದ ನೂಲು ಮಾಡಿಸಿ, ಆ ನೂಲುಗಳನ್ನು ಜಾಲರಿಯಾಗಿ (ಅಡ್ಡ-ಉದ್ದವಾಗಿ) ಹೆಣೆದು ಬಟ್ಟೆ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿಯೇ ನೇಕಾರಿಕೆ.

ನೇಕಾರರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳು:

1. ನೂಲಿನಿಂದ ಬಟ್ಟೆ, ಉಡುಪು ತಯಾರಿಕೆ 2. ಬಟ್ಟೆ ಜೋಡಣೆ ಮತ್ತು ನೆಯುವಿಕೆಯಿಂದ ಉಡುಪು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವುದು 3. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದ ಉಡುಪು ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು 4. ದೇವಾಲಯ, ಆಚರಣೆ, ಹಬ್ಬಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಟ್ಟೆ/ಉಡುಪು ತಯಾರಿಕೆ

ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೇಕಾರಿಕೆ ವೃತ್ತಿ ವಸ್ತ್ರೋಪಯೋಗಿ ವೃತ್ತಿ ಆಗಿದ್ದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೇಕಾರಿಕೆ:

- ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನೇಕಾರ ವೃತ್ತಿ ಶ್ರಮ, ನೈಪುಣ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.
- ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ ಅವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನೇಕಾರರ ಶ್ರಮವನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸೇವೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಶ್ರಮದಿಂದ ಮಾಡಿದ ವೃತ್ತಿಯು ಕೇವಲ ಉದ್ಯೋಗವಲ್ಲ, ದೇವಭಕ್ತಿಗೆ ಸಮಾನವೆಂದು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಿಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನವು ಒಂದೇ ಎಂದು ಹೇಳುವ ವಚನಕಾರರು:

ವಚನಕಾರರು ಕೇವಲ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳಿದವರಲ್ಲ; ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವರು. "ಆವ ಕಾಯಕವ ಮಾಡಿದಡೂ ಒಂದೇ ಕಾಯಕವಯ್ಯಾ" ಎಂಬ ವಚನವು ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲು-ಕೀಳು ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಮಾನತೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಮಾನವನು ತನ್ನ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರೂ ಅದು ಅವನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ ಅದೇ ಮಾರ್ಗವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ವಚನಕಾರರ ನಿಲುವಾಗಿದೆ. ಈ ಆಶಯವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣ ತಮ್ಮ ವಚನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಕಾಸಿ ಕಮ್ಮಾರನಾದ, ಬೀಸಿ ಮಡಿವಾಳನಾದ,

ಹಾಸನಿಕ್ಕಿ ಸಾಲಿಗನಾದ, ವೇದವನೋದಿ ಹಾರುವನಾದ..." ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಮ್ಮಾರ (ಕಬ್ಬಿಣ ಬಡಿಯುವವನು), ಮಡಿವಾಳ (ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುವವನು), ಸಾಲಿಗ/ನೇಕಾರ (ಮಗ್ಗದಲ್ಲಿ ನೂಲುವವನು), ವೇದ ಓದುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದೇ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ

ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಅದರ ಮೌಲ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ವೃತ್ತಿಯ ವೈವಿಧ್ಯವು ಮಾನವನ ಮನೋಭಾವ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗುರಿ – ಶಿವಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ – ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೀಳು ಎಂದು, ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಮೇಲು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ತಪ್ಪು ಎಂಬುದು ವಚನಕಾರರ ಸಂದೇಶ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ಎಂಬ ತತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಜಾತಿ–ವೃತ್ತಿ ಆಧಾರಿತ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೂ ಸಮಾನ ಗೌರವ ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಸಮಾನತೆಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತದೆ.

ದೈಹಿಕ ಕ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಮಾನಸಿಕ ಶ್ರಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದಾಗಲೀ, ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಮತ್ತೊಂದು ಹೀನವೆಂದಾಗಲಿ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅನುಸರಿಸುವ ಕಾಯಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ತೋರಬೇಕಾದ ಗೌರವದ ರೀತಿಯು ನಿರ್ಧಾರವಾಗಬಾರದು. ಶರಣರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ತಾರತಮ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಹೇಯವಾದುದು.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನವು ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದರಿಂದ ವಚನಕಾರರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಕಾಯಕದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಬಸವಣ್ಣನ ಒಂದು ವಚನವು 'ಭಕ್ತಿ ವಿಶೇಷವ ಮಾಡುವಡೆ ಹತ್ತು ಬೆರಳುಂಟು, ಹಾಸಿ ದುಡಿವಡೆ ತನಗುಂಟು, ತನ್ನ ಪ್ರಮಥರಿಗುಂಟು'.'' ಈ ಕಾಯಕ ಯಾವುದೇ ಆಗಿರಬಹುದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಮೇಲು ಕೀಳುಗಳಿಲ್ಲ, ಅಕ್ಕಮ್ಮನ ಒಂದು ವಚನವು ಕಾಯಕ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.''

'ಅಸಿಮಸಿ ಕೃಷಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕಾಯಕ ಮಾಡಿ,
ಭಕ್ತರ ಪಡುಗ ಪಾದತ್ರಾಣ ಪಹರಿ ಬಾಗಿಲು
ಬೊಕ್ಕಸ ಬಿಯಗ ಮುಂತಾದ ಕಾಯಕವಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು,
ವ್ರತಕ್ಕೆ ಊಣೆಯವಿಲ್ಲದೆ, ಮಾಡುವ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಡೆಯಾಗದೆ
ಈ ಭಕ್ತನ ಅಂಗಳ ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರ
ಆತನ ಮನೆಯೆ ಆಚಾರವೆ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾಶ್ರಯ'

ಸೈನಿಕ ವೃತ್ತಿಯಾಗಬಹುದು. ಬೌದ್ಧಿಕ ವೃತ್ತಿಯಾಗಬಹುದು, ವಾಣಿಜ್ಯವಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವಂತಹ ಕೆಲಸವಾಗಬಹುದು. ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ವ್ರತವೆಂಬಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲವನ ಮನೆಯ ಅಂಗಳ ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರದಷ್ಟು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಈ ವಚನಕಾರ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

'ಅಸಿಯಾಗಲಿ ಕೃಷಿಯಾಗಲಿ, ವಾಚಕ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಸಿಯಾಗಲಿ, ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹುಸಿಯಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಅದು ಅಸಮಾಕ್ಷನ ಬರವು. ಪಶುಪತಿಯ ಇರವು' ಎಂದು ಮೆರೆಮಿಂಡಯ್ಯನೆಂಬ ವಚನಕಾರ ಹೇಳುವನು. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಮೇಲು–ಕೀಳೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನ. ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ ಶಿವನಿಂದ ವರವಾಗಿ ಬಂದುದು. ಮಾಡುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲೇ ಶಿವನಿರುವನು ಇವಿಷ್ಟು ಮೆರೆಮಿಂಡಯ್ಯನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಸುವ ಅರ್ಥ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ಕಾಯಕತತ್ವವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಮೂಲಕ ವೃತ್ತಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಮಾಡದಂತೆಯು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಿಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸಮಾನ

ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೊಂದಿವೆ. ಯಾವುದೂ ಮೇಲಲ್ಲ, ಕೀಳಲ್ಲ ಎಂದು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ ಇಂಥಹ ವೃತ್ತಿಯು ಕೀಳಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವ ವಚನಕಾರರು:

ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ 'ಕೀಳು ಡೋಹರ ಕಕ್ಕ, ಕೀಳು ಮಾದಾರ ಚನ್ನ, ಕೀಳು ಓಹಿಲದೇವ, ಕೀಳು ಉದ್ಭಟಯ್ಯ ಕೀಳಿಂಗಲ್ಲದೆ ಹಯನು ಕರೆಯದು ಕಾಣ'' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೇಲು–ಕೀಳು ಇತ್ತೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಜನ ಡೋಹರ ಕಕ್ಕ, ಮಾದರ ಚನ್ನ, ಓಹಿಲದೇವ, ಉದ್ಭಟಯ್ಯರನ್ನು ಕೀಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ಇವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಿರಬೇಕು. ಆ ಕಾಲದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ ಮೇಲು–ಕೀಳು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿದೆ.

ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳವೆಯು ತಮ್ಮನ್ನು ಅಂದರೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಕೆ ಶಿವಗೆ ಹಾಲು ಕರೆವ ಪಶುವ ತಿಂಬ ಮಾದಿಗ ಹೇಗೆ ಕೀಳುಜಾತಿಯವನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಕೂಡ ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ವಚನಗಳು ಆ ಕಾಲದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು "ಕೀಳು" ಮತ್ತು ಕೆಲವು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು "ಮೇಲು" ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ವಚನಕಾರರ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಭೇದಭಾವವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, "ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ" ಎಂಬ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವೃತ್ತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೌಲ್ಯ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಬಾರದು ಎಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾರುತ್ತದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ:

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಶರಣ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವುಗಳ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳೆಂದರೆ, ಮಡಿವಾಳ (ಧೋಬಿ), ಚರ್ಮಕಾರ (ಚಮ್ಮಾರ), ಕಮ್ಮಾರ (ಲೋಹಗಾರ), ಕುಂಭಾರ (ಮಣ್ಣಿನ ಶಿಲ್ಪಗಾರ), ನೇಕಾರ (ಬಟ್ಟೆ ನೆಯುವವರು), ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ (ಅಕ್ಕಿ ತಯಾರಕರು) ಮತ್ತು ಪತ್ತಾರರು (ನುಲು/ಬಟ್ಟೆ ತಯಾರಕರು) ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿಗಳು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಯಕ ತತ್ತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ, ಶ್ರಮದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವು ದೇವರ ಸೇವೆಯ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದು, ಜಾತಿ ಅಥವಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ವಚನಗಳು ಸಾರುತ್ತವೆ.

ಅಲ್ಲದೇ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ವೃತ್ತಿಗಳು ಕೇವಲ ಜೀವನೋಪಾಯ ಸಾಧನೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಶ್ರಮ, ನೈತಿಕತೆ, ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿವೆ. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತ ತತ್ತ್ವವು ವೃತ್ತಿಪರ ಶ್ರಮವನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಶರಣರು ಪ್ರತಿದಿನದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮಧ್ಯಯುಗೀನ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಶ್ರಮ–ಸಾಮಾಜಿಕ–ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜಾಲವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಫಲಿತಾಂಶವೆಂದರೆ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಗೌರವ ನೀಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಜಾತಿ–ವರ್ಗ ಭೇದದ ವಿರುದ್ಧ ನೈತಿಕ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಶ್ರಮಾಧಾರಿತ ವೃತ್ತಿಗಳ ಮಹತ್ವವು ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳ ಶ್ರಮ, ತಾತ್ವಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ ಮೂಲಕ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂದೇಶ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಅರಿಯಲು ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಮ್ಮ ಬಿ. ಜಿ., (2017), ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ: ಸನುಷ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.
2. ನಾವಲಗಿ ಸಿ. ಕೆ., (2000), ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಜ್ಞಾನೋದಯ ಪ್ರಕಾಶನ.
3. ಹಿರೇಮಠ ಬಿ. ಆರ್., (1986), ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವರ್ತಕರು, ಧಾರವಾಡ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
4. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ, (2022), ಬಡಿಗವೃತ್ತಿ: ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆ, ಹಂಪಿ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
5. ರಮೇಶ ಡಿ. ಇ., (2019), ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
6. ಹಿರೇಮಠ ಆರ್. ಸಿ. (ಸಂ), (1968), ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು, ಧಾರವಾಡ: ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
7. ಹಿರೇಮಠ ಆರ್. ಸಿ. (ಸಂ), (1971), ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು, ಧಾರವಾಡ: ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
8. ಹಿರೇಮಠ ಆರ್. ಸಿ. (ಸಂ), (1968), ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳು, ಧಾರವಾಡ: ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
9. ಸುಂಕಾಪುರ ಎಂ. ಎಸ್., (1976), ಸಕಲ ಪುರಾತನರ ವಚನಗಳು (ಸಂಪುಟ–2), ಧಾರವಾಡ: ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.